

Tunnistetiedot poistettu

Käännös

C-61/21 - 1

Asia C-61/21

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

2.2.2021

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin:

Cour administrative d'appel de Versailles (Versaillesin ylempi hallintotuomioistuin, Ranska)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

29.1.2021

Valittaja:

JP

Vastapuolet:

Ministre de la Transition écologique (ekologisen siirtymän ministeri)

Premier ministre (pääministeri)

[--]

[--]

Cour administrative d'appel de Versailles

[--]

Täysistunto

[--]

Istunto 20.1.2021

29.1.2021 tehty päätös

[--]

Asian käsittelyn vaiheet:

Aiempi oikeudenkäyntimenettely:

JP vaati, että tribunal administratif de Cergy-Pontoise

1. kumoaa implisiittisen päätöksen, jolla Val-d'Oisen prefekti kieltäytyi toteuttamasta toimenpiteitä hänen ympäristön pilaantumiseen liittyvien terveysongelmiensa ratkaisemiseksi;
2. velvoittaa prefektin kahden viikon kuluessa ja uhkasakon uhalla, jonka suuruus on 3 000 euroa viivästyspäivältä, toteuttamaan kaikki toimivaltansa piiriin kuuluvat toimenpiteet hänen ilman aiheuttamiin ympäristöallergioihin liittyvien terveysongelmiensa ratkaisemiseksi, erityisesti oikaisemaan luokiteltujen laitosten lupapäätökset sisällyttämällä tämän lainsäädännön soveltamisalaan kuuluville yrityksille velvollisuuden järjestelmällisesti keskeyttää päästöt heti, kun säävaroituksen mukaan on olemassa vakava riski raja-arvojen ylittymisestä;
3. velvoittaa Val-d'Oisen prefektin ja valtion panemaan täytäntöön kaikki Euroopan komission suositukset, jotka perustuvat muun muassa 15.2.2017 annettuun ilmoitukseen, sekä tilintarkastustuomioistuimen tammikuussa 2016 laatimassa kertomuksessaan antamat 12 suositusta;
4. nimeää ennen asian ratkaisemista kaksi asiantuntijaa, jotta voidaan mitata ilman pilaantumista ja sen vaikutusta todettuihin sairauksiin; **[alkup. s. 2]**
5. jos näitä asiantuntijoita ei ole nimetty, valtio velvoitetaan maksamaan hänelle kuusi miljoonaa euroa korvauksena hänelle aiheutuneista terveystaitoista ja 15 miljoonaa euroa korvauksena hänelle aiheutuneesta henkisestä kärsimyksestä, ahdistuneisuudesta ja aineellisesta, esteettisestä, fyysisestä ja psyykkisestä kärsimyksestä.

Tribunal administratif de Cergy-Pontoise (Cergy-Pontoisen hallintotuomioistuin) hylkäsi nämä vaatimukset 12.12.2017 antamallaan tuomiolla nro 1510469.

Menettely ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa:

JP, edustajanaan asianajaja Gimalac, vaatii kanteellaan ja neljällä kirjeellä, jotka on rekisteröity 25.4.2018, 16.1.2019, 28.5.2019, 15.1.2020 ja 23.9.2020, että tuomioistuin

1. kumoaa mainitun tuomion;
2. hyväksyy kantajan ensimmäisessä oikeusasteessa esittämät vaatimukset;
3. velvoittaa valtion maksamaan 3 500 euron korvauksen hallintolainkäyttölain (code de justice administrative) 761-1 §:n mukaisesti.

JP väittää, että

– valtio on ympäristölain L. 220-1 §:n mukaan vastuussa ilmanlaadusta;

- tuomioistuin katsoi virheellisesti, ettei Val-d'Oisen prefektillä ollut lainkaan harkintavaltaa ilman pilaantumista koskevan lainsäädännön soveltamisessa, vaikka hänellä on erityisiä valtuuksia, eikä hän esittänyt näyttöä siitä, että hän olisi toteuttanut kaikki tarvittavat toimenpiteet pilaantumisen raja-arvojen Ile-de-Francia tapahtuneen ylittymisen johdosta tai luokiteltujen laitosten osalta;
- pilaantumisen raja-arvojen ylittyminen voi johtaa valtion vahingonkorvausvastuuseen 21.5.2008 annetussa eurooppalaisessa direktiivissä asetettujen velvoitteiden osalta;
- valtion vastuu syntyy sen perusteella, että sillä on velvollisuus toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet henkilöiden elämän suojelemiseksi;
- valtiolle voi syntyä myös vaarantamisvastuu;
- tuomioistuin on virheellisesti kieltäytynyt hyväksymästä hänen asiantuntijalausuntoa koskevaa pyyntöään;
- ilman pilaantumisen ja hänen terveydentilansa välinen yhteys, hänen ahdistuneisuuden tunteena ilmennyt kärsimyksensä ja tietojen antamatta jättämisestä aiheutunut vahinko on näytetty toteen.

Ministre de la transition écologique et solidaire (ekologisesta ja solidaarisesta siirtymästä vastaava ministeri) vaatii 21.3.2019 toimittamassaan vastineessa, että kanne hylätään.

Hän väittää, että esitetyt kanneperusteet eivät ole perusteltuja.

JP:lle myönnettiin täysi oikeusapu 25.5.2018 tehdyllä päätöksellä.

Kun otetaan huomioon muut asiakirja-aineistoon sisältyvät asiakirjat; **[alkup. s. 3]**

Kun otetaan huomioon

- ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehty eurooppalainen yleissopimus,
- Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus,
- ilmanlaadusta ja sen parantamisesta 21.5.2008 annettu [Euroopan parlamentin ja neuvoston] direktiivi 2008/50/EY [(EUVL 2008, L 152, s. 1)],
- ympäristölaki (code de l'environnement),
- unionin tuomioistuimen [– –] tuomio 19.11.2014 [ClientEarth (C-404/13, EU:C:2014:2382),] ja [– –] tuomio 24.10.2019 [komissio v. Ranska (Typpidioksidin raja-arvojen ylittyminen) (C-636/18, EU:C:2019:900),

– Conseil d’État’n riita-asiassa nro 394254 12.7.2017 antama tuomio ja sen riita-asiassa nro 428409 10.7.2020 antama tuomio,

– hallintolainkäyttölaki (code de justice administrative),

[– –]

katsotaan seuraavaa:

1. JP on valittanut 12.12.2017 annetusta tuomiosta nro 1510469, jolla tribunal administratif de Cergy-Pontoise hylkäsi hänen vaatimuksensa muun muassa Vald’Oisen prefektin implisiittisen päätöksen, jolla tämä kieltäytyi toteuttamasta toimenpiteitä hänen ilman pilaantumiseen liittyvien terveysongelmiensa ratkaisemiseksi ja valtion velvoittamiseksi suorittamaan korvaus erilaisista – määrältään arviolta 21 miljoonan euron – vahingoista, joita hän katsoo tästä pilaantumisesta aiheutuneen, kumoamiseksi.

Asiaan sovellettavat oikeussäännöt:

2. Yhtäältä [– –] direktiivin [2008/50] 1 artiklassa säädetään seuraavaa: ”Tässä direktiivissä säädetään toimenpiteistä, joiden tavoitteena on: /1) ilmanlaatua koskevien tavoitteiden määrittäminen ja vahvistaminen ihmisten terveydelle ja koko ympäristölle haitallisten vaikutusten välttämiseksi, ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi; – –” Sen 4 artiklassa säädetään seuraavaa: ”Jäsenvaltioiden on määritettävä alueet ja taajamat alueellaan. Ilmanlaadun arviointi ja ilmanlaadun hallinta suoritetaan kaikilla alueilla ja kaikissa taajamissa.” Sen 13 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa: ”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden alueilla ja taajamissa vallitsevat ilman rikkidioksidi-, PM10-, lyijy- ja hiilimonoksiditasot eivät ylitä liitteessä XI vahvistettuja raja-arvoja. / Liitteessä XI vahvistettuja typpidioksidin ja bentseenin raja-arvoja ei saa ylittää liitteessä vahvistetuista ajankohdista alkaen. – –”. [alkup. s. 4]

3. Toisaalta [– –] direktiivin [2008/50] 23 artiklan [1 kohdassa] säädetään seuraavaa: ”Jos ilman epäpuhtaustasot ylittävät raja-arvon tai tavoitearvon sekä kyseisessä tapauksessa sallitun ylitysmarginaalin tietyllä alueella tai tietyssä taajamassa, jäsenvaltioiden on varmistettava, että kyseisille alueille tai taajamille laaditaan ilmanlaatusuunnitelmia liitteissä XI ja XIV eritellyn raja-arvon tai tavoitearvon saavuttamiseksi. / Jos ylitetään sellaiset raja-arvot, joiden saavuttamisen määräaika on jo umpeutunut, ilmanlaatusuunnitelmiin on sisällytettävä asianmukaisia toimenpiteitä, jotta ylityksen kesto jää mahdollisimman lyhyeksi. Ilmanlaatusuunnitelmiin voi lisäksi sisältyä erityisiä toimenpiteitä herkkien väestöryhmien, myös lasten, suojelemiseksi. / Näihin [– –] ilmanlaatusuunnitelmiin on sisällytettävä ainakin liitteessä XV olevassa A jaksossa luetellut tiedot, ja niihin voidaan sisällyttää 24 artiklan mukaisia toimenpiteitä. Nämä suunnitelmat on annettava tiedoksi komissiolle viipymättä ja viimeistään kahden vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jolloin ylittyminen ensimmäisen kerran havaittiin. – –”

4. JP väittää kanteessaan esittämiensä vahingonkorvausvaatimusten tueksi muun muassa, että hän on kärsinyt terveydellistä vahinkoa, joka johtuu ilmanlaadun heikentymisestä siinä Ile-de-Francen alueen maantieteellisessä osassa, jossa hän asuu. JP katsoo, että tämä heikentyminen johtuu siitä, etteivät Ranskan viranomaiset ole noudattaneet edellä 2 [– –] ja 3 [– –] kohdassa mainituista direktiivin 2008/50[– –] säännöksistä johtuvia velvoitteitaan, ja vetoaa tällä perusteella valtion vastuuseen saadakseen korvauksen väitetystä terveysturvavahingosta.

JP:n kanteessa esiin tuotu Euroopan unionin oikeutta koskeva vakava tulkintavaikeus:

5. JP:n vahingonkorvausvaatimukseen vastaaminen edellyttää direktiivin 2008/50[– –] 13 artiklan 1 [– –] kohdan ja 23 artiklan 1 [– –] kohdan säännösten ulottuvuuden täsmentämistä sen yksityisille syntyvän oikeuden osalta, joka koskee korvauksen saamista vahingoista, joita heidän terveydelleen aiheutuu siitä, että Euroopan unionin jäsenvaltio on riittävän ilmeisellä tavalla rikkonut näistä säännöksistä johtuvia velvoitteitaan.

6. Tähän oikeusriidan ratkaisemisen kannalta ratkaisevaan kysymykseen liittyy unionin oikeuden tulkintaa koskeva vakava ongelma. Näin ollen kysymys on saatettava Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaistavaksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 267 artiklan nojalla, ja JP:n valituksen ratkaisua on lykättävä, kunnes Euroopan unionin tuomioistuin on lausunut asiasta.

ON PÄÄTETTY SEURAAVAA:

1 artikla: [JP:n] tekemän valituksen käsittelyä lykätään, kunnes Euroopan unionin tuomioistuin on lausunut seuraavista kysymyksistä:

1) Onko ilmanlaadusta ja sen parantamisesta 21.5.2008 annetun direktiivin 2008/50/EY [(EUVL 2008, L 152, s. 1)] 13 artiklan 1 [– –] kohdan ja 23 artiklan 1 [– –] kohdan säännöksiin perustuvia unionin oikeuden sovellettavia sääntöjä tulkittava siten, että niillä annetaan yksityisille oikeus saada kyseisistä säännöistä johtuvia velvoitteitaan riittävän ilmeisellä tavalla rikkoneelta Euroopan unionin jäsenvaltiolta korvaus sellaisista terveyteensä vaikuttavista vahingoista, joilla on välitön ja varma syy-yhteys ilmanlaadun heikkenemiseen? **[alkup. s. 5]**

2) Jos oletetaan, että edellä mainitut säännökset todella voivat antaa oikeuden korvaukseen terveydellisistä vahingoista, millä edellytyksillä tämä oikeus syntyy erityisesti sen ajankohdan osalta, joka huomioon ottaen kyseisen jäsenvaltion syyksi luettavan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen olemassaoloa on arvioitava?

[– –]